

FIGHT AGAINST MARITIME TERRORISM, SMUGGLING, AND ILLEGAL DRUG TRAFFICKING

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-266-1-26>

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПІРАТСТВО

Домброван Наталія Василівна

*кандидат юридичних наук,
начальник відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Ізбаш Катерина Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Проблема поширення піратства зумовлюється масштабністю наслідків для забезпечення миру та безпеки людства. За деякими оцінками експертів, загальна шкода від піратства складає десятки мільярдів доларів. Більшість із цих витрат буде включено до вартості товарів, що негативно впливає на економіку країн.

Піратство – явище морського розбою, широко відоме ще з стародавніх часів. В минулому його роль була досить вагомою, у сучасності піратство вже не грає колишньої ролі, однак досі зберігається в деяких регіонах.

Згідно зі статтею 101 Конвенції ООН з морського права від 10 грудня 1982 року (ратифіковано Україною 3 червня 1999 року), піратством є будь-яка з наведених нижче дій:

а) будь-який неправомірний акт насильства, затримання чи будь-яке пограбування, що здійснюється з особистими цілями екіпажем або пасажирями будь-якого приватного судна або приватного літального апарату та направлений:

i) у відкритому морі проти іншого судна або літального апарату або проти осіб або майна, що знаходяться на їхньому борту;

ii) проти будь-якого судна або літального апарату, осіб або майна в місці поза юрисдикцією будь-якого держави;

b) будь-який акт добровільної участі у використанні будь-якого судна або літального апарату, скоєний зі знанням обставин, що судно або літальний апарат є піратським судном чи літальним апаратом;

с) будь-яке діяння, що є підбурюванням або свідомим сприянням вчиненню дії, що передбачається в підпункті «а» чи «б» [1].

Піратство – конвенційний злочин, та відповідальність за нього є закономірний підсумок прийняття численних пактів, конвенцій, договорів та угод, учасниками яких є Україна.

В звіті Міжнародного морського бюро (International Maritime Bureau – ІМВ), міститься інформація про 68 випадків піратства і нападів на судна. За перші шість місяців 2021 року було одержано 61 повідомлення про захоплення судна, 4 повідомлення про спроби нападу, 2 кораблі були обстріляні і одне судно було викрадено. Для порівняння за аналогічний період минулого року сталося 98 нападів піратів.

Незважаючи на загальне зниження кількості зареєстрованих інцидентів, насильство щодо членів екіпажів знаходиться на високому рівні: в першій половині 2021 року було викрадено 50 моряків, трьох взяли в заручники, на двох напали, одного поранили і одного вбили.

Гвінейська затока продовжує залишатися регіоном підвищеної небезпеки: за даними бюро, тут відбулося 32% усіх зареєстрованих інцидентів і було викрадено 50 моряків. Морське бюро попереджає, що в цьому регіоні захоплюють навіть рибальські судна, щоб згодом використовувати їх для нападу на інші торгові судна.

У Сінгапурській протоці було зареєстровано 16 інцидентів, порівняно з 11 в той же період 2020 року. У 7 випадках злочинці були озброєні ножами, в трьох окремих випадках морякам погрозували або завдавали їм тілесних ушкоджень.

Також удвічі збільшилася кількість нападів на якірній стоянці в Кальяо (Перу): всього за 2021 рік було зареєстровано 9 інцидентів. У двох випадках пірати взяли заручників, при трьох нападах злочинці були озброєні ножами.

Крім того, суднам рекомендують вживати заходів обережності під час стоянки в Манільській бухті (Філіппіни), оскільки в другому кварталі 2021 року тут відбулося 4 інциденти [2].

Українське законодавче поняття піратства, як кримінального правопорушення, не відповідає конвенційному поняттю, визнаному міжнародним правом. Так, у ч.1 ст. 446 КК України зазначено, що піратство, тобто використання з метою одержання матеріальної винагороди або іншої особистої вигоди озброєного чи неозброєного судна для захоплення іншого морського чи річкового судна, застосування насильства, пограбування або інших ворожих дій щодо екіпажу чи пасажирів такого судна[3].

Перше, на що необхідно звернути увагу, це те, що для кваліфікації піратства дуже важливу роль відіграє місце вчинення цього кримінального

правопорушення. Згідно визначення піратства, яке закріплено у ст. 101 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10.12.1982 р. місцем вчинення піратства є відкрите море або місце поза юрисдикцією будь-якої держави. Приймаючи до уваги важливість цього питання для кваліфікації, вважаємо за доцільне викласти ч.1. ст. 446 КК України в такій редакції: «піратство, тобто використання з метою одержання матеріальної винагороди або іншої особистої вигоди озброєного чи неозброєного судна для захоплення іншого морського чи річкового судна, яке знаходиться у відкритому морі або у місці поза юрисдикцією України, застосування насильства, пограбування або інших ворожих дій щодо екіпажу чи пасажирів такого судна».

Окрім цього, міжнародне визначення цього поняття передбачає також «підбурюванням або свідоме сприяння» вчиненню дій, які становлять піратство. Вважаємо, що вказані обставини також повинні бути враховані у визначенні піратства, яке передбачене ст.446 КК України.

Окрім цього, для притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за це кримінальне правопорушення, приймаючи до уваги його міжнародний характер, необхідно звертати увагу на те, що згідно ч.1 ст.6., ч.1. ст.8 КК України: Особи, які вчинили кримінальні правопорушення на території України, підлягають кримінальній відповідальності за Кримінальним кодексом України. Вчиненими на території України вважаються кримінальні правопорушення в тому числі вчинені у межах територіального моря, на континентальному шельфі та у винятковій економічній зоні України, на судні, приписаному до порту України, що знаходиться у відкритому водному просторі за межами України. Іноземці або особи без громадянства, що не проживають постійно в Україні, які вчинили кримінальні правопорушення за її межами, підлягають в Україні відповідальності за Кримінальним кодексом у випадках, передбачених міжнародними договорами або якщо вони вчинили передбачені Кримінальним кодексом України тяжкі або особливо тяжкі злочини проти прав і свобод громадян України або інтересів України.

Таким чином, у Кримінальному кодексі України безпосередньо існують посилання на необхідність застосування норм міжнародного права, але для їх застосування, визначення піратства у кримінальному законодавстві України повинно відповідати його міжнародному визначенню.

Література:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права : Конвенція ООН від 10.12.1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_057#Text

2. Морські пірати стали атакувати менше: кількість нападів найнижча за 27 років – ІМБ. URL : <https://mind.ua/news/20228629-morski-pirati-stali-atakuvati-menshe-kilkist-napadiv-najnizhcha-za-27-rokiv-imb>

3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-266-1-27>

ДИЛЕМА БЕЗПЕКИ У БАЛТО-ЧОРНОМОРЬСЬКОМУ РЕГІОНІ

Поляков Євген Валентинович

*кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Тероризм розглядається провідними політиками країни в ряді найважливіших факторів, що впливають на національну, регіональну й глобальну безпеку. Від ефективності заходів щодо протидії тероризму залежатиме, у якому світі й у якій країні ми будемо жити в найближчому майбутньому. Проблема тероризму вже багато років не втрачає своєї актуальності як для правової теорії, так і для практики правоохоронних органів.

Чітка характеристика терористичної діяльності як явища, служить наскрізним орієнтиром для визначення завдань, правових, організаційних та ресурсних аспектів боротьби з тероризмом у структурі розроблення і здійснення великомасштабних заходів, що стосуються будь-якої сфери внутрішньої і зовнішньої політики України. Аналіз визначень тероризму, запропонованих вітчизняними і закордонними вченими, а також окремими державними або міжнародними структурами, вказує на розбіжності із приводу цього поняття.

Указане свідчить, що дослідження теоретичних і прикладних проблем протидії терористичній діяльності в сучасних умовах стає актуальним науковим і практичним завданням.

До злочинів, пов'язаних з терористичною діяльністю ми відносимо суспільно небезпечні діяння, спрямовані на залякування населення з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи місцевого самоврядування України, інших держав, міжнародними організаціями, об'єднаннями громадян, фізичними чи